

ZWOLLEI HARANGSZÓ

2020/2

Az Almere-Amersfoort-Heerenveen-Leeuwarden-Groningen- Assen- Steenwijk-Kampen és Zwolle környékén élő magyar protestánsok gyülekezeti híradója.

Közreműködtek:

A „Zwollei Harangszót” a Presbitérium megbízásából szerkeszti: dr.Hermán M. János és Szomor Attila. –
Közreműködtek: Bujtás László, Hermán Zsuzsika, Németh Piroska, Szabó Zsolt Tamás, és Urbán Ákos.

A tartalomból:

A Zwollei Magyar Református Egyházközség hírei --
Id.Pieter Brueghel festménye: Keresztelő Szent János prédikációja ---”Gyermekvonatok” indultak 100 éve:
Knébel Miklós szolgálata /1892-1949/---- „Gyermekvonat” konferencia, Kampen ---Hágai istentisztelet nt. Csanády Ágnes szolgálataival

A 2020-as szolgálati rend az egyházközségünkben:

- Január 12-én volt az idei első magyar istentiszteletünk Zwolléban, délután 15 órai kezdettel, amikor dr. Hermán M. János szolgált a Plantagekerk templomában.
- Február 9-én, szintén a Plantagekerk épületében, 14.30 órai kezdettel! szolgál nt. drs.Kelemen A.Csongor urki lelkipásztor.Fellép a Hágai Magyar Kórus. Vezényel Kovács Kata.
- Március 8-án lesz esedékes a böjtfői istentisztelet és úrvacsoraosztás
- Április 12-én húsvéti ünneplésünk alkalmával is osztunk úrvacsorát.
- Április 13-án, hétfőn délelőtt, 11 órakor, Húsvét másodnapján ünneplésünk alkalmával – reménység szerint - a lutheránus templomban Igét hirdet Hermán M. Rebeka, az úrvacsorai liturgiát drs. Kelemen Csongor és Hermán M. János végzi.
- Május 10-én: D.V. istentisztelet 15 órakor;
- Május 31-én, 15 órakor két ifjú konfirmál , úrvacsoraosztás lesz.

A jövődőben, a régi-új címen, a Lutheránus Egyház templomában, a Koestraat 2-4 sz. alatt, a hónap második vasárnapján tartjuk az istentiszteleteinket, 15órai kezdettel.

A „Fundatie” múzeum melletti templomhozabejárata PotgieterSingelfelől található,azépülethátsóoldalán;aparkolásihely. Info: 038-4233247.

Info: jhermanm@gmail.com, Tel: 038-4233247

 [refistentiszteletzwolleban](https://www.facebook.com/refistentiszteletzwolleban)

Honlap: <https://zwolleireformatus.wordpress.com/>

Lelkipásztorok: dr. Hermán M. János és drs. Kelemen Csongor Attila.

Presbiterek: Urbán Ákos gondnok, Rostás Kriszta, Németh Piroska, Truczka József és dr. Berta Balázs.

Diakónusok: dr. Berta-Érsek Réka, Bodor József és Czibalmos Klára.

Organista: dr. Robert Helder.

Híveinknek és Olvasóinknak

**Áldott Húsvéti Ünnepeket Kívánunk!
LEGYEN TOVÁBBRA IS A
HAZATALÁLÁS, AZ ISTENRE ÉS A
MAGYAR EGYMÁSRA TALÁLÁSNAK AZ
ÉVE 2020**

Id.Pieter Brueghel: Keresztelő Szent János prédikációja.

(Készült 1566-ban)

A festmény az 1580-as években kerülhetett Batthyány Boldizsár tulajdonába, amelyet nagybátyjának, Batthyány Ferencnek ajándékozott. A kép több mint háromszáz évig a németújvári kastély lovagtermének volt egyik dísz. A kastély és a kolostor fenntartására Batthyány Fülöp 1870-ben hozott létre alapítványt. A festmény 1922-ben került letétbe a Szépművészeti Múzeumba.—A festményt - a Batthyány család legendáriuma szerint - Batthyány Boldizsár rendelte meg id. Pieter Bruegeltől, akit Mária királyné meghívására a németalföldi udvarban tett látogatása során személyesen ismert meg. A képen látható fehér galléros „spanyol úr”, akinek egy cigány jósl, nem más, mint Batthyány Ferenc. A családtörténet szerint ugyanis Batthyány Boldizsár úgy rendelte meg a festményt Bruegeltől, hogy azon nagybátyja alakja is szerepeljen. (Forrás: Wikipédia)

„Gyermekvonatok” indultak, kerekén 100 éve

Dr. Török József: A krisztinavárosi Havas Boldogasszony templom. Bpest, 2004, p. 20.

Knébel Miklós szolgálata /1892-1949/

Életműve szorosan kapcsolódik a holland- magyar-belga egyházi kapcsolatok és a két világháború közti gyermeksegély akciók történetéhez. Nincs olyan tanulmány, ahol ne tudnánk a pásztori szolgálatairól és közvetítő kulcsszerepéről az országos egyházak között. A budai Krisztinavárosban, ahol 1932 és 1944 között volt lelkész, megtudtuk, hogy a pincébe mentett iratait, a könyvtárát és a parókia összes iratait a víz tette tönkre. Előadásunkat főleg a korabeli újságok hírei és egyes szaktanulmányok alapján készítettük és legjobb tudásunk szerint ellenőriztük a Knébel Miklóshoz kötődő híradásokat.

Hermán M. János előadása a konferencián

Életműve ismertetését egy alapdokumentummal kezdjük el, a halotti kártyájának a bemutatásával, amelyet a belgumi gyermekakciónál szóló írásomban 25 évvel ezelőtt én még nem láttam. Ezt a gyászjelentést Borovi József közölte a hollandiai magyar katolikus papok szolgálatáról írott könyvében, 2002-ben.

Knébel Miklós papnak még a gyászjelentése is feladatot továbbít: „Imádkozzunk Magyarország gyermekeiért!”

Knébel Miklóshalálosan belefáradt a németországi lágerekben rekedt sokezer magyar gyermek mentésébe, a Hollandiába való hozatalukért folytatott küzdelemben. Megdöbbentő tény, hogy amikor egy támogatást és segélyt gyűjtő szolgálata rendjén, 1947 márc 13-án, Kwintshuul templomában lejött a szószékről, megbotlott és elesett. A fején mély, vérző seb támadt, agyrázkodást is szenvedett. Ekkor lemondta a meghirdetett előadásait, de a limburgi magyar bányászok meghívásának 1949 áprilisában még is eleget akart tenni. Ísmeretessé vált, hogy 1948-tól már zajlott a Mindszenty-per, és kérésükre a magyarországi állapotokról akart beszámolni. Előadását követően rosszul lett, elájult. W. Jansennek, a vendéglátó káplánnak alakásán orvosi ellátásban részesült, élt a szent jegyekkel, másnap elhunyt. Csütörtökön, április 23-án gyászmisét tartottak a niuwenhageni templomban, koporsóját vasárnap Amsterdamba szállították és az Ambon-plein területén lévő Gerardus Majellakerk templomából búcsúztatták: hétfőn, 1949 ápr. 25-én. Az „In Memoriam” szerint Mgr. Prof. Mr. Dr. Miklós Knébel de Kőszegh 1892 nov. 20-án, Szombathelyen született, és a limburgi Nieuwenhagen helységben hunyt el 1949 ápr. 20-án. Amsterdamba temették el a Római Katolikus Szt. Borbála (St. Barbara) temetőbe, a papok nyugalóhelyére 1949 ápr. 25-én. Hollandiában élt 1947 május 3-ától kezdve, ahova Mindszenty József hercegprímás kiküldöttként érkezett, azért hogy segítse a „Stichting Hulpactie voor Hongarije” működését.

Urbán-Kátay Emőke, Xandra Toppen és Urbán Ákos a heerenveeni Xandra Toppen édesanyjának „gyermekvonatos” leveleit mutatja be a konferencia szünetében. Halotti kártyáján felsorolták a tisztségeit és a kitüntéseit: pápai titkos kamarás és az „Actio Catholica Hungarica” hollandiai főlelkésze. Háromszoros lovagi tisztséget viselt: a Máltai Független Lovagrend, a belga Leopoldsorde és a holland Oranje-Nassau rendeknek volt a kitüntetettje. Kitüntetései közé tartozott a magyar „Rubrica Hungarica” keresztje.

Öt veretes mondatba foglalták össze, hogy milyen készségei voltak és hogy beteg ismilyen áldozatok hozatalára volt képes. A gyászlevél befejezése a már említett kérés: **„Az Úr Jézus Krisztus békessége legyen véletel! Imádkozzatok érte és Magyarország gyermekeiért!”**

Egy, úgynevezett imádságot felajánló és annak meghallgatását kérő levél (bidrent) is a kezünkbe került, amelyben a gyászjelentés kiegészül a Magyarországiért, az üldözött és a szenvedő keresztényekért mondott könyörgéssel. Megemlítik a halálán lévő magyar pap utolsó szavait: „Milyen

magyszerű, hogy valaki aKatolikus Egyház híve lehet!”

A hollandiai napi sajtóban ilyen címmel is írtak róla: Elhunyt Mgr. Knébel Miklós, a magyar ügyek szószólója, Hollandia barátja!

II. Megkeresztelésétől a pappá való szenteléséig 1892-1917

Knébel Miklós a vas megyei Szombathely városában született, és pedig a Szily János utca 34. szám alatt, 1892 november 20-án. Keresztelték nov. 21-én. A „Miklós” keresztnév M. betűjének az alsó szárához még bejegyezték, hogy az „Ede” és a „Ferenc” nevek viselésére is jogosult. Édesanyja neve Schilhan Ilana (sic!, Ilana), Édesapja Knebel Kornél ügyvéd, mindketten római katolikusok. Keresztszülők: Mayer Ede gépgyáros és neje, Schilhán Mária, szintén katolikushitűek. Akkori szombathelyi lakhelyük környéke: Horpács, Kámon utca. Nagypja, Knébel Ferenc a környék egyik sikeres fényképésze volt, aki a gyógyszerészeti karrierjét félretéve, a fényképészet művészi szinten való művelését sajátította el, és nyitott is egy „fényíródat” Szombathelyen.

A jómódúnaktűnő régi nemesi katonacsalád sorsáról jelenleg keveset tudunk, illetve annyit, hogy Kornél nevű öccse az apai példát követve az ügyvédi pályát választotta, továbbá, hogy bátyját fel is kereste Hollandiában és levelezést is folytattak.

Knébel Miklós a szombathelyi Premontrei Rend gimnáziumának az elvégzése után (egyidős volt a szintén ott tanuló Mindszenty Józseffel, akkori nevén Pem Józseffel) jogot végzett a budapesti egyetemen, azután abécsei Pazmaneumban teológiai tanulmányokat folytatott, ugyanott teológiai doktorátust is szerzett. Otthonosan mozgott a filozófia és az egyházjog területein, ezeket a szakokat kedvelte. Pappá való szentelése 1917-ben volt június 19-én. Többször is úgy nyilatkozik, hogy papi-lelkipásztori programja az összetartás, és — Krisztus Urunk szellemében — az egymás iránti szeretet ápolása.

III. 1920-1926 : Hollandiában szolgál, ő a „Hongaarsch Priester!”

Azoknak a forrásoknak az alapján, amelyekből a familia történetét tanulmányoztuk, arra a következtetésre jutottunk, hogy családi értékrendszerükben fontos volt a tanulás és a tanítás, a művészetek pártolása, a közösség szolgálata, főleg az egyház keretében. Nyilvánvaló, hogy Knébel Miklósról a missziós lelkület jellemző. /AKatolikus Lexikonban az áll, hogy 1920-ban Indonéziában papskodik, de ezt máshol senki sem említi./ Politikai nézete, bátor magatartása miatt a tanácsköztársaság idején szinte kivégezték: 1919 június 24-én a szervezkedő magyar hazafiak a vörösök ellen fegyveresen akartak fellépni és ezt a harangok megkonkordálásával akarták a lakosság tudtára adni, hogy egyszerre lendüljenek támadásra. Nem sikerült, a szentendrei lelkész kivégezték, Knébel Miklóst a budaörsi katonai laktanyába hurcolták ahol halálra ítélték, de a budaörsi nép kiszabadította a szeretett káplánját.

A budaörsi állomáshelyéről Mészáros János érseki helynök Hollandiába küldi, mert addig itt nem volt magyar katolikus pap, pedig egy lelkész tekintélyére és tudására nagy szükség volt. A magyar-holland egyházi kapcsolatok addig fölényesen protestáns töltetűek voltak. Knébel plébános Budaörsön 1920 dec. 18-án még egyházi ügyeket intéz, de 1920 karácsonya előtt már megérkezik a második katolikus

gyermekvonattal. /Hazatérésének időpontja: 1926 május 6. Ebben az intervallumban, 1920 és 1926 között a holland, 1923 januárjától pedig a belgiumi katolikus gyermeküdtetést viszi sikerre./

Időrendben: 1926 febr. 10 volt az első budapesti gyermekvonat indulási ideje, ezt református szerelvénynek mondják, de úgy tudjuk, hogy a névsor legalább 25 százaléka katolikus gyermekből állott. A második gyermekvonat indításáról 1920 május 26-án már a katolikus egyház gondoskodott a budapesti főpolgármester segítségével és a 300 főből álló gyermekek életkora 14 és 17 év között váltakozott, vagyis a legnehezebben kezelhető kamaszkoruakról volt szó, ami be is igazolódott, mert nem támadt kedvező hírük. Továbbá a kísérő lelkész, Tóth Tihamér is nehézségekkel küzdött.

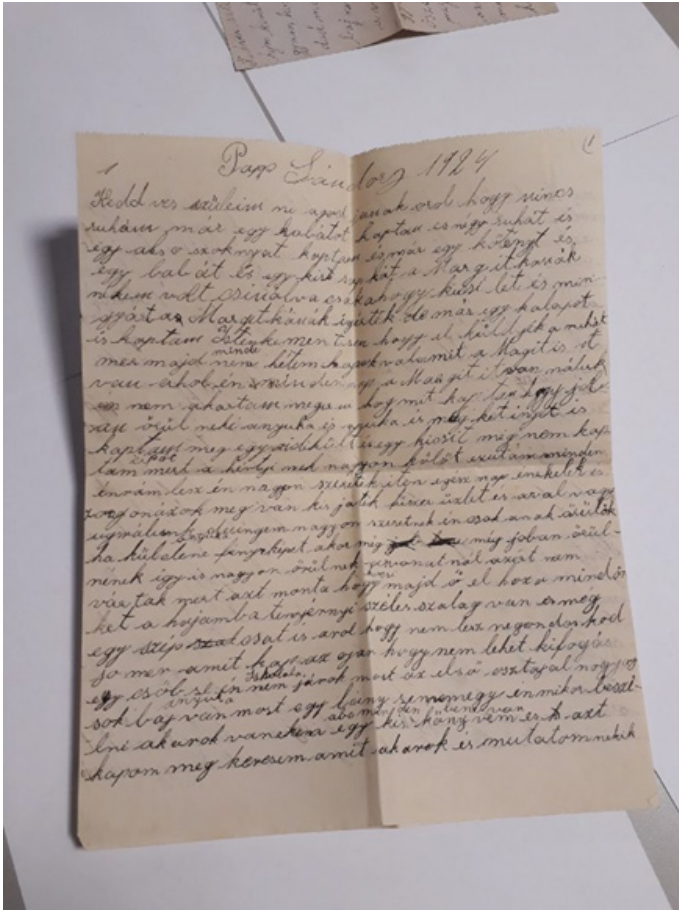
Magyar gyerekek Hollandiában. A hátsó sorban álló plébános valószínűleg Knébel Miklós. A kép forrása: Historisch Beeldarchief Migranten

A Knébel Miklós kísérete alá tartozó vonaton négy magyar apáca is gondozta a 400kiszgyermeket, amíg megérkeztek a Nieuw Herlaer nevű hideg kolostorba, amely St. Michielgestel településen volt, Vught közelében. A mostoha körülmények között nagy dolog volt a megbetegedett gyermekek ápolása, a holland lakosság között ennek híre ment és elkezdtek családokhoz fogadni a gyermekeket. Innen kezdve már minden csak jobban sikerülhetett. A háttérből az RK Huisvestingscomité, az 1914-ben, s' Hertogenbosch-ban létrehozott RKHC segített a holland Vörös Kereszt, a püspökük és a plébánosok.

Óriási segítséget jelentett, hogy a holland nyelvet gyorsan megtanuló Knébel Miklós a holland püspöki kar engedélyével az ország összes templomában prédikálhatott, és élt is ezzel a lehetőséggel: volt olyan vasárnap vagy ünnep, hogy naponta négyszer misézett illetve tartott előadást a gyermekek befogadása érdekében. Megjelenik 1921-ben a hírneves Bangha páter is, a magyar sajtóapostol, aki Knébel társaságában járta az országot és a bolsevizmus terjedése ellen a keresztyén sajtóval próbált védekezni.

Könyvtárnyit címet lehetne sorolni ennek a munkának a lelki vonatkozásairól, akárcsak arról a szokatlan, de igen hatásos diplomáciai szerepről, amely a gyermekakcióhoz kapcsolódott.

Egészen meglepő, hogy 1925 táján már 14 ezer fölötti a katolikus gyermekek összlétszáma, és ezt csupán egy vagy két ezerral haladja meg a protestáns gyermekek létszáma. Azt is elérte, hogy tehetős hollandiai és belgiumi tisztelők konyhákat, iskolákat és szeretetintézményeket támogattak Budapesten és más magyarországi városokban.

Xandra Toppen édesanyja írta 1924-ben.

A Hollandiába gyakran utazó érseki helynök és Csernoch primás sugallatára az egyházi kapcsolattartási csatornákon keresztül veszi fel Knébel Miklós a kapcsolatot 1923-ban Belgium főpapjaival

Egy év múlva, **1924 okt. 18-án Párisba** utazik és sikeres tárgyalást folytat a francia kardinálissal, aki szintén készséget mutatott a magyar gyermekek fogadására. /Jelentős tényezőnek számítá Knébel Miklós előléptetése az egyházi hierarchiában: 1924.levele -február 29-én pápai kamarássá nevezték ki./

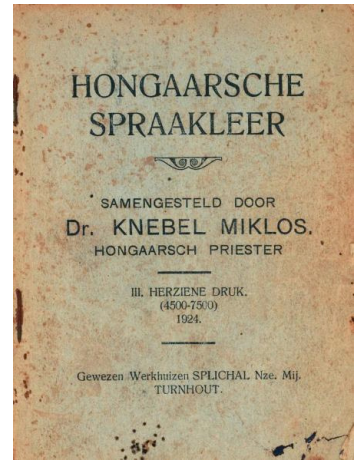
Számos prédikációja és előadása mellett Knébel mester volt a gyermekekkel való foglalkozásnak, ünnepélyek szervezésének, énekléseknek, színdarabok előadásának. Vonatok indulásakor és érkezésekor mondott hatásos beszédeket, és sokszor gondoskodott a nevelőszülőknek meg a befolyásos támogatóknak a szimbolikus magyar tárgyakkal való megajándékozásáról.

Igen fontos volt a holland családok megnyerése és a közvélemény pozitív befolyásolása, hiszen a vonatos utaztatást szinte kizárólag Hollandiából fizették.

Összeírtuk azokat a városokat és falvakat ahol megfordult Hollandiában, eddigi ismereteink szerint az öt és fél év alatt meghaladja a százat is az általa felkeresett helységek száma. Zwollében is járt

1921-ben.

Egyszerű és zseniális volt a „Beknoopte Hongaarse Spraakleer met woordelijst” 1922-es kiadása, amelynek a segítségével a pap gyóntatni is tudott. Összesen öt kiadást ért meg, és egy hatodikot is a második világháború után, valószínűleg ismét a Knébel Miklós szorgalmazására. Egy ilyen példányt én is láttam a nagysármási Bene Gábor tulajdonában, aki Belgiumban üdült gyermekkorában.

Sehol sem találtuk nyomát annak, hogy a magyar protestánsokkal valamilyen téren együttműködött volna. Feltűnő, hogy amikor 1923 dec.21-én a Magyar-Holland Társaság egy gyönyörűen festett üvegablakot ajándékozott a Noordeinde palotában, Wilma királynő 25 éves jubileuma alkalmával, akkor a magyar katolikus meghívott, aki csak Knébel lehetett, bizony hiányzott. Valamiért nem akart Kállay Kálmánnal egy társaságban szerepelni? Hazatérése után azonban, 1926 őszén, már együtt búcsúztat egy Budapestről induló vonatot a Kálvin-téri református lelkésznek, Göde Lajosnak a társaságában.

A századik gyermekvonatindításakor, 1926 ápr. 17-én - Horthy Miklós kormányzó is jelen volt az egyházi méltóságok társaságában. Ezt az eseményt egyaránt ünnepelték Belgiumban és Hollandiában. Azt is ügyesen időzítették, hogy a holland nép áldozatkészségét kiemelve, Knébel Miklós 1926 május 4-én köszönő búcsúbeszédet mondhasson a hilversumi rádióban.

Magyarország 1927-ben a gyermekvonatos segélyezést leállította, azzal az indoklással, hogy az ország gazdaságilag immár megerősödött. A vendéggyermekek és a nevelőszülők kapcsolattartása azonban nem szűnt meg, a szeretet emlékei máig hullámoznak és gyűrűznek az utódok szívében.

IV. Belgium: bizalmasan így nevezték: „Monsieur Miklós!”

Török Kornél brüsszeli magyar főkonzul, aki Knébel Miklósnak jó barátja volt, a „Gyermekvédelem Lapja” hasábjain (1927/5, p.166-167/meghatódva emlékszik arra a pillanatra, amikor a belgiumi Mercier kardinális szavára, szerény méretek között, beindult a gyermekakció és a belgiumi Turnhout városába 64 magyar gyermeket „csempészték” át Hollandiából. Ez 1923 januárjában történt, amikor Knébel Miklós felkereste Mercier bíborost és átadta neki Csernoch János esztergomi érseklevelét. Ezt a Hongaarsch Kinderwerk, azaz a Magyar Gyermeksegély titkárságának a felállítása követte, amelynek Janssen kanonok lett a vezetője.

Utmutatás

a Belgiumban és Hollandiában üdülő magyar gyermekek tanításával megbízott magyar tanítók részére.

Kézirat gyanánt.

ESZTERGOM, 1924.

KÉSZÍTŐ LAISZKY JÁNOS KÖNYVTYRDÁJÁBAN.

Tasmanstraat, Hága. Magyar iskola, 1926 – Knébel Miklós fekete köpenyben, balról az első ülő személy.

Az első belgiumi gyermekvonattal 1923 júniusában 450 gyermek érkezett, 1927-ig összesen 18.000-re tehető az ott megfordultak összlétszáma./ Török szerint 1927-ben még négy ezer magyar gyermek tartózkodott Flandriában és Walloniában. Egyszerű számítással érthető is ez a 18.000 ezres létszám, ugyanis a Belgiumban nyílvántartott, ilyen jellegű szerelvények számakereken negyven volt./

Az Országos Gyermekvédő Liga statisztikája 1930-ig 21.542 gyermek nevérol tud, amitiszteletreméltóan magas teljesítmény. Amikor 1926-ban Knébel Miklóst hazahívták a felettes egyházi hatóságai, Belgiumban és Hollandiában egyaránt rezignáltan fogadták a hírt. Úgy gondolták, hogy hozzá hasonló lelkes szervezőre már nemigen számíthatnak. Kipper Károly SJ atya azonban méltó volt a munka folyttatásához, házról házra járva látotta az ottmaradt gyermekeket és a híveit. Kipper mintegy hat ezer belgiumi magyarnak volt a papja az 1934-ben bekövetkezett haláláig.

Szóljunk arról is, hogy Knebel Miklóst krisztinavárosi lelkes korában magas belgiumi megtisztelés érte. 1940 januárjában, III. Lipót belga király megbízásából, Lalaing gróf, a budapesti belga nagykövet Knébel Miklóst a gyermekmentési érdemei fejében a belga Koronarend parancsnoki keresztjével tüntette ki..

Egy mondat erejéig szükséges azt is megemlítenünk, hogy dr. Kállay Kálmán a belgiumi protestáns gyülekezetekben igyekezett magyar protestáns gyermekeket elhelyezni 1923 és 1925 között. Ez a munka sincs részletesen felderítve.

V. Knébel Miklós foglalatosságai közül, Budapesten és Esztergomban: 1926-1932

Életének erre a korszakára rányomja a bélyegező főpapok váltakozása a bíborosi, azaz a hercegprímási székben. 1927

nyarán elhunyt Csernoch János és Serédy Jusztinián lesz az utóda 1945-ig.

Érseki titkárként Knébel Miklós búcsúztatja azt az Irlét Károly által szervezett gyermekvonatot 1926 júniusában, amely 3 országba, Belgiumba, Hollandiába és Svájcba vitte a gyermekeket. Albrecht herceg Mosonmagyaróvárig kísérelt ezt az úgynevezett legnagyobb szerelvényt.

Hajtó Vera anyagából rendezett kiállítás

Knébel a kormányzótól 1926-ban kapta meg a magyar Vöröskereszt csillagos érdemérmét. Helyettes titkára, rövidesen teljes hatáskörű titkára lett a budapesti érseki helynökségnek. A hercegprímás 1928-banszentszéki jegyzővé (1928 okt. 25) nevezte ki, Esztergomban volt a lakhelye is. 1929-től abudapesti papnövelde gondnoka lett, hivatalosan: a Központi Szeminárium alkormányzója

Angliában is járt. Londonba az angol királyi Zeneegyesület hívta meg Budai Dalárdát 1930-ban, hogy az angol közönségnek bemutassa a magyar népdalkultúráját. A Westminster székesegyház falai között felhangzott a „Boldogasszony, Anyánk!” és a „Magyar Hiszekegy” melódiaja. Knébel Miklós könyörgő istentiszteletet tartott a székesegyházban és a misén a Budai Dalárda szolgáltatta a kórust. Rothermere lordvacsorát adott a Budai Dalárda tiszteletére. **Akkor mondotta el azt az egész világon visszhangra talált beszédét, amelyben a trianoni békeszerződést a történelem legnagyobb szélhámoságának minősítette.**

Érseki titkárként is folytatja a gyermekmunkát, és pedig a magyarországi adottságok közepette. A leánygyermek nyaraltatása után 519 fiút helyeztek el magyar üdülőtelepen 1927 júniusában. Knebel hitoktató is volt a Szilágyi Erzsébet Leánygimnáziumban.

Krisztinavárosban jeles beiktatása volt 1932 június 5-én. A fővárosi kegyúri bizottsága 1932 márc. 22-én választotta meg a krisztinavárosi Havas Boldogasszony parókiajának a papjává, a beiktatásról két hónap múlva került sor. A szentélyben helyet foglalt Augusztia főhercegnő, Ripka Ferenc főpolgármester, erőskezű támogatója aki őt erre a szószekre szánta, családtagjai, d' Avignon belga nagykövet, Bening holland nagykövet, Huszár Kálmán volt miniszterelnök. A beiktatási ceremóniát Mészáros János érseki helynök végezte. Ádám Jenő zenészszerző és karnagy vezényelte a hírneves Budai Dalárdát. Első prédikációjában Knébel Miklós is közösségi munkára hívta fel a népet. Feltűnő, hogy a közebed helyett ötszáz szegényt vendégelt meg a közeli vendéglőkben. (A polgármester azért bort is vásárolt a szegényeknek.)

Krisztinavárosi papi szolgálatának a kezdetén, annak első napjától fogva támogatta a 148-as számú Nagyboldogasszony cserkészcsapatot.

Közismert volt, hogy Knébel Miklós volt a házi papja Habsburg József főhercegnek, és a családban bármi néven nevezendő esemény volt, erre mindig Knébel Miklós volt hivatalos.

Nemzetünk rádióhallgatói ugyancsak felkapták a fejüket, amikor 1937 dec. 1-én, egy szombati napon a svéd király a Rákóczi-induló hangjai mellett adta át Szent-Györgyi Albertnek az első magyar Nobel díjat. Stockholmból az oda kiutazó Knébel Miklós közvetítette az ünnepi eseményt a Magyar Rádió hallgatóinak.

Végül a személye iránt érdeklődőknek elmondjuk, hogy a krisztinavárosi templomban egy róla készült színes festményt őriznek, minden egyéb emléket megsemmisült. Bor-

ovi József szerint 1944-ben nyugdíjaztatta magát / Tehát nem áll fenn a Katolikus Lexikon adata, hogy a háború idején nyugatra menekült./

VI. Menteni ami menthető: Knébel Miklós 1947 és 1949 között Hollandiát választja munkamezejéül

Nem tudjuk hogy hol húzta meg magát, de olyan világ támadt Magyarországon, hogy a nagybátyja a Knébel nevet Kádárra, ő maga pedig Kőszegh-re változtatta. A belügyminisztérium 1946. júli. 24-én megengedte a névváltoztatást, és ez a tény a szomathelyi Matricula Baptisatorum illető oldalára bejegyezték a keresztelési adatok mellé.

Amikor Borovi szerint híre ment, hogy a svájciak és a Kuyper nővérek buzgólkodása nyomán ismét szó lehet a magyar gyermekek hollandiai üdültetéséről, a meggyengült egészségére sem gondolt, hanem arra, hogy ennek az ügynek ő még nagy hasznára lehet. Tárgyalt Mindszenty József hercegprímással és 1946. szeptemberében elindította a kérelmét. Végül engedélyezték a kiutazását, 1947. május 2-án érkezett a párizsi vonattal, és másnap, május 3-án már jelentkezett is Alfrink bíborosnál, az utrechti érseknél. A gyermekakció szervezője a budapesti Actio Catholica, a megbízó pedig Mindszenty József.

Hoeks-Györki Zsuzsa és Jan Hoeks régi levéltári kincseket talált: Wilhelmina királynő 1922-es, saját kezűleg festett üdvözlétét

Knébel bejárta a régi helyeket, hivatalokat és elérhették, hogy két (?) katolikus gyermekvonat indulhatott el. Egy református szerelvény is indulhatott 500 gyermekkel. – Magyar református egyházi vezetők levelezésében fennmaradt, hogy valójában nem is nagyon lelkesedtek az újabb gyermekvonatokért, hiszen Hollandia maga is háború sújtotta ország volt. Knébel Miklóssal sem akartak összefogni egy közös vállalkozás ügyében.

A gyermekutaztatásokat végül a kommunista Rákosi Mátyás pártfőnök parancsszavára állították le. Knébel halálának kapcsán egy amszterdami szerkesztő, aki jól ismerte, azt írta, hogy Knébel Miklós élete feladatának tartotta, hogy összeszedje a Németországban rekedt árva magyar gyermekeket, akiknek sok ezres volt a létszáma. Valóságos küzdelmet folytatott, hogy ezeket a német lágerekből Hollandiába hozza. Éppen akkor érte a halál, amikor erre engedélyt kapott volna... **Zárszó** - 1920 és 1930 között *hatvan-ezernél* is több gyermek járt meg Hollandiát, Belgiumot, Svájcot, Angliát és a skandináv államokat. Neugebauer Vilmos, a Gyermekliga vezetőjészerint biztos, és ez a gyermekakció legnagyobb haszna, hogy a gyermekek egészségesebben tértek vissza mint ahogyan elindultak.

Rendkívüli tehetsége, karizmatikus kisugárzása által családok ezreit indította diakóniai szolgálatra. Ő is jól tudta, hogy az egyházépítés tudománya az ifjúság szívének a megnyerésével kezdődik.

A két világháború közötti magyarságszolgálat az önbecsülés helyreállítását (is) munkálta, akárcsak a nemzet sebei- nek a gyógyítását. Természetesen ellenezte a bolsevizmust és bizonyára nem törődött bele az országvesztés végleges voltába sem. Akkoriban minden tisztességes ember úgy gondolkodott. Azt sem róhatjuk fel neki, hogy nem volt az ökümenizmus látványos híve. Abban az időben mindenki atemplomába járó pék vagy a saját hitén lévő fűszeres üzletében vásárolt.

Bárki számára könnyen megállapítható, hogy a holland-magyar katolikus kapcsolatok területén Knébel Miklós volt a leghatásosabb hidépítő. Nem véletlenül avatták a holland Oranje-Nassau Lovagrend tagjává. Véleményünk szerint elérkezett, száz év után igazán megérett és letisztult az idő ahhoz, hogy Knébel Miklós lelkiségének az emlékét be-

emeljük a hollandiai magyarság köztudatába. Az első lépés a síremlékének az ápolása lehet az amszterdami temetőben, amelyről nemrég Jan Hoeks készített fényképet.

Írta és holland nyelven felolvasta Hermán M. János 2020. febr. 7-én, a „Gyermekvonatok” konferencia második napján.

Beszámoló a 2020. januári hágai református istentiszteletről

Januárban új minőségében köszönhetünk a Hágai Ma-

gyar Református Gyülekezet gondnokát, Csanády Ágnes, aki ezentúl a lelkipásztori, prédikátori teendőket látja majd el, a gyülekezet életében.

Erre az átszervezésre azért került sor, mert két éve már, hogy a hágai gyülekezet, Rotterdamban és Amszterdamban is elindította havonkénti istentiszteleteit. A szolgálatot így a jövőben, az egyes városokban, egy-egy ember vezeti, hogy jobban tudjanak fókuszálni az adott városban végzendő szolgálatra. Mint Ágnes elmondta, ez nem jelenti azt, hogy

nem tartanak egymás gyülekezetében istentiszteletet. A kapcsolat a „hágai anyagyülekezettel” továbbra is megmarad. Az évkezdő istentiszteleten fellépett a Hágai Magyar Énekar is.

Istentisztelet előtt a „Dona nobis pacem” kórusfeldolgozását énekelték, ezzel is arra a csendre, és békességre hangolva az Ige hirdetőjét és hallgatóit, amiben megszólalhat az élő Isten.

Ahogy a gyülekezet eddigi lelkipásztora, Van Bolhuis-Szabó Emőke tette, Ágnes is kihívta a gyülekezetbe járó gyerekeket, és mielőtt Paál Károly lelkéssel elmentek volna a gyermekfoglalkozásra, pár szóval köszöntötte őket. Kaptak egy kiadványt is...

Az istentisztelet lekiója a János evangéliuma 14 fejezete alapján hangzott, ahol Jézus arról beszél, hogy Ő az út az Atyához. „Aki engem lát, látja az Atyát.” (Jn 14,9)

Az igehirdető beszélt arról, hogy az év végén visszatekintünk, leltározunk, az új év elején pedig előre tekintünk: milyen úton haladjunk, merre menjünk? Kivel kereszteződnek útjaink, kivel párhuzamosak, honnan tudhatjuk, hogy jó utat választottunk abból a rengeteg lehetőségből, ami körülvesz? Közben azt is tudjuk, hogy Istennek is van egy terve, egy útja velünk. Milyen jó lenne, ha az Ő terve megegyezne a miénkkel, ha egymásba símulna, összetálla volna a két út! Megkérdezzük-e, hogy mi az Ő akarat, ahogy minden egyes alkalommal el is mondjuk a Mi Atyánk végén? Van-e bátorságunk kimondani, komolyan gondoljuk-e: mindazonáltal ne úgy legyen, ahogy én aka-

rom, hanem ahogy Te? Azt, hogy: „Legyen meg a Te akaratod”?!

Hogyan válunk képessé utaink rendezésére? Úgy, hogy először Istennel rendezzük az utunkat, a kapcsolatunkat, a vertikális viszonyt rakjuk rendbe, Istennel békülünk ki, utána tudjuk rendezni a horizontális, embertársi kapcsolatainkat. „Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csak énáltalam.” (Jn.14,4) Ahogy a példabeszédek könyvében található kijelentés, „Minden hiábavalóság” (Préd.1,2), elsöre úgy tűnik, teljes ellentéte az Új szövetségben olvasható „...a ti munkátok nem hiábavaló.” (1.Kor.15,58) megállapításnak. A két út ily módon nem találkozik addig, amíg meg nem változik az útirány. Az életben minden hiábavalóság, amíg nem Istennel egy úton és hitben járva, és nem az Ő dicsőségére cselekszünk valamit.

Ráfelelő énekként a 25. zsolttárt énekeltük, Szívemet hozzád emelem, és benned bízom Uram.

Majd Kodály Zoltán: Esti dalát hallgathattuk meg az Énekar szolgálatában.

A záró ének a 134. Zsoltár mindhárom versszak volt: „Úrnak szolgálai mindnyájan, Áldjátok az Urat vígan.

Az Úrtól tanult imádság előtt egy V. századi hun ima hangzott el, majd a gitár csendjében mindenki maga tárhatta fel a kéréseit imában.

MIATYÁNK.
ISTENÜNK. BENNÜNK VAN ORSZÁGOD.
ELÓTTÜNK SZENT NEVED
S TÖRVÉNY AKARATOD.
MINDENNAPUNK GONDJÁT
MAGADON VISELED
BŰNEINKET MINT MI MÁSNAK-
NEKÜNK ELENGEDED
TE KEZED VEZET KÍSÉRTÉSEKEN ÁT

S LEFEJTE RÓLUNK A GONOSZ JÁROMÁT
TIED A NAGYVILÁG ÖSSZ-HATALMA ÜDVE
MINDÖRÖKTŐL KEZDVE LEGYEN
MINDÖRÖKRE!...

A hirdetésben megemlékeztünk a gyülekezetünkben frissen született kisbabákról és családjaikról.

A számukra írt képeslapot, jókívánásokkal, mindenki aláírta.

Istentisztelet után a szeretetvendégség alatt alkalom nyílt a személyes beszélgetésekre, régi és új kapcsolatok kialakítására, ápolására.

Még javában beszélgettek a hívek, mikor megérkeztek az olasz gyerekek a tanítójuk, egy apáca kíséretében.

Így, kicsit sietve, de mindenkiörömmel távozott.

Köszönjük az Ige szolgálatát Csanády Ágnesnek, a Hágai Magyar Énekkarnak és Kovács Katának, Paál Károlynak, Markolt Orsolya, kántorunknak, valamint Farkas Flóriának. SDG - *Németh Piroska KCSP ösztöndíjas vallástanár*

Az év Igéje 2020-ban
Hiszek! Segíts a hitetlenségemen!
(Mk 9,24)

Szeptemberben Magyarországra látogat Ferenc pápa

Az MTI febr. 29-iki információja szerint a katolikus egyházfő a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus zárónapjára, szeptember 20-ra érkezik Magyarországra. Magyarországi látogatásra hívta Ferenc pápát a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus alkalmából Áder János köztársasági elnök. Az államfőt négyszemközt audiencián fogadta a szentatya a Vatikánban 2020. febr. 14-én. Az államfő érvei között szerepelt, hogy 100 éve vette fel Magyarország a diplomáciai kapcsolatot a Vatikánnal, és 30 esztendővel ezelőtt újítták azt meg. Kitért arra is, hogy 25 éve nem járt katolikus egyházfő Magyarországon, utoljára Szent II. János Pál pápa látogatta meg hazánkat 1996-ban. Áder János kiemelte a találkozón, hogy Ferenc pápa tavalyi csíksomlyói látogatása rendkívül sikeres volt a hívek körében, és biztos, hogy hasonló szeretettel fogadják a magyarországi hívek. <https://kronikaonline.ro/kulfold/m1-szeptemberben-magyarorszagra-latogat-ferenc-papa>)

Ünnepeink 2020-ban:

Jan.19. vasárnap, Egyetemes Imahét
Március 1. – Nagyböjt első vasárnapja
Április 10. – Nagypéntek
Április 12. – Húsvétvasárnap
/Görög-keleti húsvéti ünnep: ápr 19/
Április 13. – Húsvéthétfő
Május 21. – Mennybemenetel ünnepe
Május 31. –Pünkösdvasárnap
Június 1. --Pünkösdhétfő
Június 7.–Szentháromság vasárnapja
/Görög-keleti pünkösdi ünnep: jún.7/
Aug. 20. – csüt. Szt.István – Államalapítás
Aug. 23. – Újkenyér vasárnapja
Okt.31. -- szombat – Reformáció ünnepe
Nov. 29. – Advent első vasárnapja
Dec. 25. – péntek – Karácsony első napja
Dec.31. – csüt. – Óév. Szilveszter

VILÁGJÁRVÁNY IDEJÉN...

!!!!!!!!!!!!

„Nem a félelemnek lelkét adta nekünk Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét.” (2Tim 1,7) Itt a hangsúlyt a „józanságra” tesszük, mivel ezt a jelenlegi helyzetet a Krisztus követő keresztyén embernek a hit józanságával kell kezelni. Józanul kell látni a bűn következményét, az utolsó idők közeldtét, s annak jeleit, de mindeközben nem szabad elfeledkezni Istenünk mindenek feletti hatalmáról, amellyel a bűn, a kárhozat és a halál hatalmából kimentett minket a mi Urunk Jézus Krisztus által, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön. Hisszük, hogy az Úr most is figyelmeztet bennünket, hogy nem vagyunk a saját életünk urai, írják közleményükben a mi angliai magyar testvéreink. Hisszük, hogy Isten a betegséget és szenvedést is fel tudja használni az Ő dicsőségére és a mi lelki javunkra. Imádságos szívvel gondolunk a keresztyén gyülekezetekre és az egész teremtett világra!

Az Erdélyi Református Egyházkerület közleménye

Elhalasztják a tavaszra tervezett püspöki vizitációkat, valamint a május 23–24-re kitűzött marosvásárhelyi egységnap rendezvény is.

„Igazodunk a református hitünk alapelveihez: feladatunk az igehirdetés és a tanítás, ugyanakkor a diakónia, a betegek gondozása és az egyházfegyelem is. Hisszük, hogy a gyülekezetek megértik és figyelembe veszik a felhívások, óvintézkedések sorát. Hangsúlyos szerepet kap most a médiában való jelenlét, és főleg az időseket kérjük, hogy tartózkodjanak a közösségben való megjelenéstől” – mondta Kántor Csaba püspökhelyettes. Kifejtette, a jelenlegi helyzetben a családi istentiszteletek is újra feléledhetnek, közös bibliaolvasás, imádkozás által fenntartható az igehirdetés. Úgy véli, a kisebb gyülekezetekben nem okoz majd gondot a száz személy alatti létszám betartása, nagyobb gyülekezetek esetében pedig lehet délelőtti és délutáni istentiszteletet tartani. Ballai Zoltán gazdasági előadó-tanácsos hangsúlyozta, a református egyház nagyon fontosnak tartja, hogy ezekben az időkben az evangélium és az igehirdetés ne maradjon el. Ezért arra kérték a média képviselőit, hogy vasárnaponként félórás vagy egyórás istentiszteletet közvetítsenek. A Kolozsvári Rádió 16.30–17.30 között, a Marosvásárhelyi Rádió 11 órától, a Friss Fm, a Prima Rádió és a Mix Fm 7.05–7.35 között, illetve a Székelyhon.ro oldalon, az Agnus Rádió pedig 12.10-től közvetíti az igehirdetéseket. Sok egyházközség Facebook-oldalán

jelentkeznek majd be élőben az alkalmakról. Március 15-én a Duna Televízió a budapest-fasori ref. templomból közvetít istentiszteletet.

(<https://kronikaonline.ro/erdelyi-hirek/nyugalomra-int-a-konfirmaciok-elhalasztasat-javasolja-az-erdelyi-reformatus-egyhazkerulet>)

Kaszás e földön a Halál

Kaszás a földön a halál
Ki mindenütt rendet kaszál
Erejét mutatja kaszáját forgatja
Virágokat nem szán kórókkal egybe hány
Jaj ódd magad szép virágszál.

Fáradhatatlan arató
Mert sarlója mindenható
Kinél nincs élesebb semmi vagy sebesebb
Mert minden szem tőle előtte földre hull
Jaj ódd magad szép virágszál.

Halál órája folyton foly,
Éretlen fűvel sem gondol.
Szertelenül kaszál, kikeletben sem áll,
Sőt télben is talál, amit vágjon halál.
Jaj ódd magad, szép virágszál.
(Kájoni Cantionale, 2. kiadás 1719. 612.l.)

Domokos Pál Péter (1901-1992) gyűjtése, Istensegítség (Bukovina), 1955

Egyházközségünkbejegyzése Hollandia Kereskedelmi Kamarájának a nyilvántartásába

Urbán Ákos gondnok testvérünk, Rostás Kriszta presbiter testvérünk valamint Hermán M. János lelképásztor 2019 június 27-éna Kereskedelmi Kamaránál (KvK) jogi személyként jegyeztette be a Zwollei Magyar Református Egyházközséget. Gegevens Kerkgenootschap: RSIN 860184420. Activiteit: 94911- Religieuze organisaties. Naam: **Hongarse Protestantse Gemeente Zwolle. Zwollei Magyar Református Egyházközség.** – Pénztáros: Kaspers-Rostás Kriszta, Zwolle

„Gyermekvonatok” – nemzetközi konferencia volt KAMPEN városában, 2020. febr. 6-7 napjain

/De kindertreinen en verder - Culturele, religieuze en politieke betrekkingen tussen Hongarije en de Lage Landen in het interbellum -Internationale conferentie St Anna Kapel, Kampen 6 en 7 februari 2020 --The Neo-Calvinism Research Institute aan de Theologische Universiteit, Broederweg 15, Kampen./---- Egyházközségünk meghívását elfogadva, vendégünk volt **Benkei Ildikó, a Kossuth Rádió „Határok nélkül” című műsorának szerkesztője.** E helyen is szeretettel köszönjük a konferenciáról készült tudósításait és a rólunk szóló riportjait. Hálásan nyugtázzuk Németh Piroska, Makkai Réka és Urbán Ákosék segítségét a Benkei Ildikó fogadása és kalauzolása alkalmával. **I.adás:**

<https://mediaklikk.hu/kossuth-radio/cikk/2020/02/11/gyerekvonat-a-hatarok-nelkul-keddi-es-szombati-adasaban-a-kossuth-musoran/> II.adás (Fettich Mária és Bally György): https://mediaklikk.hu/radio-lejatszo-kossuth/?date=2020-02-14_18-02-00&enddate=2020-02-14_18-40-00&ch=mr1 III. adás elérhető:https://mediaklikk.hu/radio-lejatszo-kossuth/?date=2020-02-23_04-30-00&enddate=2020-02-23_05-10-00&ch=mr1 IV.adás: https://mediaklikk.hu/radio-lejatszo-kossuth/?date=2020-03-07_19-05-00&enddate=2020-03-07_19-35-00&ch=mr1

Száz éve indult el az első vonat az „ígéret földjére”

<http://www.reformatus.hu/mutat/16963/>

Az első világháború és a trianoni békediktátum gyökeresen megváltoztatta a Magyar Királyság képét: az ország területének kétharmada elveszett, magyarok milliói rekedtek az új államhatáron kívül. A háború és megszállás miatt a gazdaság romokban hevert, és gyermekek százezrei éltek nyomorúságos körülmények között, melyre már a nyugat-európai semleges államok is felfigyeltek. Így indulhatott el Clinge J. Fledderus holland főkonzul segítségével 1920. februárjában az első, gyermekekkel teli vonat Hollandiába, hogy ideiglenes nevelőszüleiknél pihenhessék ki a világháború és az utána következő átmeneti időszak borzalmait. A testileg-lelkileg feltöltődött gyermekek 3-4 hónap után tértek vissza Magyarországra a szüleikhez, de olyanokról is tudunk, akik örökre kint maradtak. A humanitárius segítségnyújtás egyik magyarországi szervezője a református egyház volt.

Májusban a holland „gyermekvonatok” centenáriuma is emlékezünk majd: az első világháború után hatvanezer éhező magyar gyermeket utaztattak néhány hónapra Nyugat-Európába, belga, brit, skandináv, svájci, de leginkább holland családokhoz. A humanitárius segítségnyújtás egyik magyarországi szervezője a református egyház volt. Számos egyházi és világi program készül az évfordulóra, holland és magyar oldalról egyaránt.

Tervezett program - 2020. május 15-én: -emlékülés a Károli Gáspár Református Egyetemen; --a gyermekvonatokról szóló kiállítás megnyitója a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtárában; -Clinge J. Fledderus emléktáblájának megkoszorúzása az Üllői úton.

Imádkozz és dolgozz! – diakóniai továbbképzés a szatmári esperesi hivatalban

Az utóbbi években minden tavaszelejen hollandok érkeznek a Szatmári Református Egyházmegye szervezésében, hogy előadásokat, továbbképzőt tartsanak a diakóniáról, szeretetszolgálatról.

Ez történt hétfőn is délelőtt is, márc. 9-én 11 órai kezdettel az Esperesi Hivatal tanácstermében, ahol Nagy Erika egyházmegyei missziói előadó, Székely Bernadett és Csürök Király Emese diakónusok szervezésében közel negyven lelképásztor, presbiter, kántor, nőszövetségi- vagy gyülekezeti tag volt jelent a tanulságos előadásokon. ---Wout van de Water, Teunie van de Water, Jannemarie Breen, Klaas de Wit, és van de Eefje Werfhorst Hollandiából, a Hulp Oost Europa nevű szervezettől érkeztek, hogy levezessék a továbbképzést. Kondor Endre biharvajdai lelképásztor tolmácsolt.

Bibliai alapvetésként a szolgálatkészség egyik példájáról, Dorkászról szól az igehirdetés az Apostolok cselekedeteiről szóló könyv 9. részének 36-tól 43-ig terjedő versei alapján. Dorkász fontos szerepet töltött be a gyülekezetben. Ebből következik, hogy be lehet vonni a mi gyülekezetünkben is több embert arra, hogy szeretetszolgálatot gyakoroljanak mások fele. Dorkász figyelme nem csupán a saját gyülekezetéhez tartozó emberekre terjedt ki, hanem az azon kívüliekre is. Keresünk mi kapcsolatot a társadalom peremére szorult embertársainkkal! – szól a bátorítás. Ezt követően a szolgálatkészség fontosságáról beszéltek a Máté evangéliuma 25. részének 31-től 46-ig terjedő versei alapján. Az Úr Jézus teljesen azonosul a társadalom peremére szorultakkal. --- --A szolgálatkészség példaképe Jézus, ezt tudjuk meg János evangéliuma 13. részének első 17 verséből. Egyik tanítvány sem áll neki lábat mosni, hiszen ez egy rabszolgafeladatnak minősült, amit senki sem végzett el szívesen. Jézus, a Mester, szolgává lesz, megmossa minden tanítványa lábát, még a Júdásét is. Mi ennek a cselekedetének az üzenete? Jézus önmagát alázza meg. A teljes megaláztatás útját választotta, és nem hagyta, hogy mások irányítsák ebben. Sikerül-e a munkánk során mások ítéletétől függetlenül a saját döntéseinket meghozni? A mi szolgálatkészségünk alapját az képezi, amit Jézus elvégzett értünk, helyettünk. Ez ad nekünk is erőt elvégezni bizonyos dolgokat. Hogyan készülhetünk fel a szolgálatra? Imádság által. Imádkozz és dolgozz! (Ora et labora) – ez egy olyan

szentírási alapelv, mely képi illusztrációval szólva olyan, mint két evezőlapát a csónakban: ha csak egyiket használjuk, nincs haladás, csak körbeforog a hajó.

Zwollei istentisztelet 2020 febr.9-én

2020 február 9-én Hermán János lelkipásztor meghívására a Hágai Magyar Énekkar egy lelkes csapata érkezett Zwolléba, hogy a magyar közösség református istentiszteletén szolgáljon.

A viharos időjárás ellenére nagy örömmel kelt útra a kórus, hiszen Zwolléban mindig meleg fogadtatásban volt részünk.

Az istentiszteleten Kelemen Csongor volt a szolgálattelvő lelkész, aki szeretettel köszöntötte az énekkart. A prédikáció előtt Kodály Zoltán 150. genfi zsolttára hangzott fel: „Dicsérjétek az Urat”, az istentisztelet végén pedig Kodály Esti dalát énekelte a Hágai Magyar Énekkar Kovács Kata vezetésével. Ez utóbbi dal a Kossuth rádió munkatársa, Benke Ildikó által rögzítésre is került, és a „Határok nélkül” című műsorban volt hallható március 7-én.

Kovács Kata karvezető és szólista; Kovács Marcell szólista; Barkaszi József; Marai Krisztina; Bruckner Máté szólista; Kirkosa Orsolya szólista és férje John van Leeuwen; Korcsma István; Mácsa Sarolta; Major Júlia; Muraközi Flóra; Pintér Piroska; Szabó Gyöngyi; Tóth Andrea; Tóth Dóra szólista; Szép Tibor; Mester Blanka szólista; D. Makkai Réka.

Az istentiszteleten csodálatos szólisták is felléptek. Kirkosa Orsolya operaénekes Bartók: „Elindultam szép hazámbul...” kezdetű népdalfeldolgozását adta elő John van Leeuwen zongorakiséréttel. Ez a dal a „Gyermekvonatok Konferencia” témájához kapcsolódva a külföldre szakadt magyarok imája is lehetne. Az istentisztelet legvégén Karl Jenkins motettáját „I'll make music” címmel a Hágai magyar Énekkar szólistáiból alakult „Quintet M” énekelte. A kvintett tagjai: Mester Blanka, Kovács Kata, Bálint Gábor, Bruckner Máté és Kovács Marcell voltak.

Hálásan köszönjük a lehetőséget, a Zwollei gyülekezet és a

két lelkipásztor, Kelemen Csongor és Hermán János meghívását. Reméljük, mielőbb újra lesz alkalmunk Zwolléban is énekszóval dicsérni az Urat! Addig is Isten áldását kívánjuk a további működésükhöz: **Kovács Kata és a Hágai Magyar Énekkar**

Áder János köztársasági elnök márc. 15-én kitüntetések adott át

Dr. Véber Gyula, az Utrechti Egyetem professor emeritusa részére az 1956-os forradalom és szabadságharc idején tanúsított magatartása, majd emigrációját követően a magyar-holland tudományos és kulturális kapcsolatok ápolását szolgáló társadalmi, valamint sokrétű karitatív tevékenysége, példaértékű életútja elismeréseként a Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetését vehette át.

Bort Koelewijn, Kampen város polgármestere részére a magyar-holland kapcsolatok fejlesztését a Pápa és Kampen közötti testvérvárosi kötelék megerősítésével szolgáló munkája elismeréseként a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetését adományozták.

Leni Bakker, a Gyermekfalu Alapítvány egykori önkéntese, a Stichting Haaksbergen-Hongarije alapító tagja részére a Magyarországon élő rászorulóknak, főként az elárvult, illetve hátrányos helyzetű gyermekek támogatása érdekében végzett több évtizedes, önzetlen munkája elismeréseként a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetését adományozta a köztársasági elnök.

Orbán Viktor: Magyarország nem létezhet a határon túli magyar közösségek nélkül

Orbán Viktor miniszterelnök levelet intézett a határon kívüli magyarsághoz a március 15-i nemzeti ünnepen, melyben az 1848-49-es forradalom és szabadságharc örökségén túl Trianon 100. évfordulójáról is megemlékezett – tájékoztatta az MTI-t Havasi Bertalan, a Miniszterelnöki Sajtóirodát vezető helyettes államtitkár vasárnap. „1848. március 15-e minden magyar közös öröksége és ünnepe. 172 év óta ezen a napon együtt teszünk hitet szabadságunk és nemzeti összetartozásunk mellett. Bárhol élünk is a világon, mind emlékezünk a márciusi ifjakra, és felidézük a hősöket, akik Pákozdtól Háromszéktől, Branyiszkótól Szenttamásig egy emberként küzdöttek a magyar szabadság lobogója alatt” – fogalmazott a miniszterelnök. Orbán Viktor szerint idei ünneplésünknek különös hangsúlyt ad, hogy száz évvel vagyunk a trianoni országvesztés után. „Akárcsak 172 évvel ezelőtt, amikor Gábor Áron nélkül gyorsan elbukott volna a szabadság ügye, Magyarország ma sem létezhet az erdélyi, délvidéki, felvidéki és kárpátaljai magyar közösségek nélkül, amelyek megerősítése és jogainak védelme közös feladatunk és felelősségünk” – írta, hozzátéve: „a '48-asok követőiként azt kívánjuk, s arra esküszünk, hogy az egyedülálló nyelvi, szellemi és kulturális örökséget, amelyet több mint ezer év leforgása alatt a Kárpát-medencében létrehoztunk, megtartjuk, és mindannyiunk javára tovább is gyarapítjuk”. Orbán Viktor levelét úgy zárta: „Engedjék meg, hogy az 1848-as forradalom és szabadságharc évfordulóján tisztelettel köszöntsem Önöket, felemelő ünnepelt, az utána következő hétköznapokhoz pedig további sok erőt és kitartást kívánjak Mindannyiuknak!

2020.

Március 15-i megemlékezés

**Újat mondani, írni
1848. március 15-ről nem lehet.**

Van-e magyar ember, aki ne ismerné a lázas Pest-Buda forradalmi napját a Pilvax kávéháztól a Landerer-Heckenast Nyomdáig, a Nemzeti Múzeumtól Táncsics börtönéig? Aligha. Kicsit kutakodtam, hátha mégis... A Nemzeti dal – a hiedelmekkel ellentétben – már két nappal korábban készen állt, sőt a Pilvax-fiatalok némelyike betéve tudta. (Talán már sejtették, ez festi majd az aurát a Tizenkét pont alá.) A vers kalandos nyitánya a nyomdai ijedelemnél kezdődött. Akkor, amikor a tipográfusok előtt álló költő rádöbbsent, a forradalmi hevületben bizony otthon felejtette a vers egyetlen kéziratát. Ám a nagy idők megélezzik a memóriát. Petőfi pennát kért, és ott, a Landerer-Heckenast Nyomda szedőtermében emlékezetből papírra vetette a lüktető verssorokat: „Talpra, magyar, hí a haza!...” Alig ért az első strófa végére, a türelmetlen Vasvári Pál ollóval levágta a kész sorokat, s rohant vele a szedőhöz. Ugyanezt tette minden egyes versszak végén. Az utolsó mondatokat az izzó költő már le sem írta, egyenest a szedőnek diktálta. A cenzúra csattanós vége. A nagy nap estéjén „a közönség kíváratára meghirdettetett” Bánk bán előadásának végén az addigra már megzenésített Nemzeti dal refrénjét a közönség felállva, mennydörögve szavalta. Hitelesnek kell elfogadnunk azt a teátrumi pillanatot is, amikor az ünnepezt színésznő, Laborfalvi Róza a publikum előtt leveszi kebléről saját karkardját, s az ifjú és meglepett Jókai Mór szíve fölé tűzi... És hogy mi is benne legyünk a történetben: lapunk főcímét – Magyar Nemzet – máig ugyanabból a betűtípusból (Bodoni Antiqua) nyomtatjuk, mint a Tizenkét pontot azon az édesforró márciusi napon. *(Pilhál György, 2020 márc.14-én)*

Éljen a magyar szabadság, éljen a haza!”

Petőfi Sándor: Nemzeti dal

Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk, vagy szabadok?
Ez a kérdés, válasszatok! -
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!
Rabok voltunk mostanáig,
Kárhozottak ősapáink,
Kik szabadon éltek-haltak,
Szolgaföldben nem nyughatnak.

A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!
Sehonnai bitang ember,
Ki most, ha kell, halni nem mer,
Kinek drágább rongy élete,
Mint a haza becsülete.

Talpra magyar! Bellony László allegorikus festményéről készült olajnyomat

A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!
Fényesebb a láncnál a kard,
Jobban ékesíti a kart,
És mi mégis láncot hordunk!
Ide veled, régi kardunk!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!
A magyar név megint szép lesz,
Méltó régi nagy híréhez;
Mit rákentek a századok,
Lemossuk a gyalázatot!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!
Hol sírjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.
A magyarok istenére
Esküszünk, Esküszünk, hogy rabok tovább Nem leszünk!
(Kaspers-Rostás Kriszta szavalta a Nemzeti dalt 2020 márc.8-án Zwollében)

melyben a Szentlélek titeket vigyázókká tett, az Isten Anyaszentegyházának legeltetésére, melyet tulajdon vérével szerzett.” (Apostolok Cselekedetei-20:28) *Baráti üdvözléssel, testvéri szeretettel: A Presbiteri Konferencia Szervezői*

A Szentlélek működése

61. EMEIK 2020.

Európai Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferencia,
Burbach / Holzhausen – Németország.

2020. április 4-10.

A konferenciát 1960 óta minden évben megrendezik. A mostanit az elmúlt években bevált helyen, a Dortmund és Frankfurt között fekvő Holzhauseni konferenciaközpontban tartják. A konferencia témája: a Szentlélek működése. A témát négyrészes bibliatanulmány és négy előadás dolgozza fel, a hét során ezen kívül – a virágvasárnapi istentisztelet és a nagycsütörtöki úrvacsorai alkalom mellett – lesznek kulturális programok, kirándulás, és lesz alkalom közös éneklésre, sportra, játékokra és kötetlen együttlétre is. A résztvevők Európa különböző országaiból jönnek össze, így várják a szervezők többek között Kárpát-medencei fiatalok és családok jelentkezését is.

Hongarije Plaza 2020 ápr.4 -Az országos magyar-holland találkozó - Veluwehal, BARNEVELD (10-18 u.)

Hollandiai Magyarok Családi Napja 2020 május 16, WASSENAAR – Adalbert College, Deijlerweg, 163

Hollandiai magyar istentiszteletek 2020 áprilisában és májusában, HA! Isten is úgy akarja és élünk... :

HÁGA, Szentmise - Április 5. vasárnap 12:30 óra, Onbevekt Hart van Maria (Marlotkerk) Bloklandenplein 15. 2594 CK Den Haag

VIANEN, ápr. 12-én, 14.30-kor, Húsvét vasárnapján református istentisztelet és úrvacsoraosztás. Súlyom Uzonka szolgál. Utána a gyerekek tojást keresnek a Magyar Otthon kertjében. A szeretetvendégség keretében egymást kínáljuk azzal amit hazulról hozunk. -- Vianeni Magyar Otthon címe: Panoven 17 A, 4133 NG, Vianen -- (Bejárat a Langeweg 145. Sz. házzal szemben)Tel: 0347-375040. Információ: Tüski család.Email: vianenimagyarotthon@gmail.com Bankszámla: St.Prot.Chr.Gst.Verz.Hong.inNL -

NL61INGB0000003675

AMSZTERDAM: Vrijburgkerk, Herman Gorterstraat 31, 1077 WE Amsterdam. A hónap 2. vasárnapján, 15 órakor Facebook: Amszterdami Magyar Református Istentisztelet <https://www.facebook.com/groups/469704446834620/> Információ: **nt. Paál Károly.** Istentiszteletek dátumai: április 12 és május 10.

HÁGA: Marlotkerk, Bloklandenplein 15, Den Haag. A hónap 3. vasárnapján, 15 órakor Facebook: Hágai Magyar Református Gyülekezet. Istentiszteletek dátumai: április 19 és május 17. **Lelkész: nt. Csanády Ágnes**

ROTTERDAM: Gebouw De Heuvel, Grotekerkplein 5, 3011 GC Rotterdam A hónap 1. vasárnapján, 15 óra Facebook: Rotterdami Magyar Református Istentisztelet <https://www.facebook.com/groups/191844434959616/> Istentiszteletek dátumai: **április 5. és május 3.** Információ: **nt. Van Bolhuis-Szabó Emőke**

ZWOLLE: május 10. d.u. 15 óra, Lutheránus templom, Koestraat, 2-4; (A „Fundatie” múzeum melletti templomhozabéjárata Potgieter Singelfelől található, az épület hátsó oldalán; aparkolás ingyenes.) Info: jhermanm@gmail.com, Tel: 038-4233247.

ZWOLLE: május 31, d.u. 15 óra. Konfirmáció és úrvacsoraosztás. Cím: lutheránus templom, Koestraat, 2-4., Zwolle. (A „Fundatie” múzeum melletti templomhozabéjárata Potgieter Singelfelől található, az épület hátsó oldalán; aparkolás ingyenes.) Info: jhermanm@gmail.com, Tel: 038-4233247. Konfirmándusok: **Truczka Krisztina és Németh Gergő. Némethné Scherman Pirooska, hitoktató készíti elő az ifjakat, munkájáért e helyen is köszönetet mondunk.**

Legközelebbi zwollei úrvacsorás istentiszteletünk időpontja: Húsvét másodnapja, 2020 április 13-án, hétfőn délelőtt 11 órai kezdettel. ZWOLLE, Lutheránus templom, Koestraat, 2-4, a Fundatie Múzeum mellett. (A „Fundatie” múzeum melletti templomhozabéjárata Potgieter Singelfelől található, az épület hátsó oldalán; aparkolás ingyenes.) Info: jhermanm@gmail.com, Tel: 038-4233247. Szolgálattévő lelkipásztorok: nt. Hermán Mostert Rebeka, Hermán M. János és drs. Kelemen Attila Csongor urki lelkipásztor. Orgonista: dr. Robert Helder. Gyermekistentisztelet: Némethné Scherman Pirooska, hitoktató

A Munkanapló adataiból: istentiszteleteink látogatottsága:

A 2029-es júniusi istentiszteleten (Pünkösöd) összesen 43-an vettünk részt, a júl. 14-iki istentiszteleten 28-an, aug. 11-én pedig 20-an. Szept. 8-án a hívek 24-en gyűltek össze istentiszteletre, okt. 13-án jelen volt 31 lélek. --- A 2019 nov. istentiszteletünkön 39-en voltunk, dec. 8-án 35-ön, dec. 26-án 58-an, 2020 jan 12-én 32-en, 2020 febr. 9-én 60-an. Most, március 8-án

Kedves Olvasóink!

Az alábbi fontos értesítést Jaskó Irén testvérünk küldte Angliából. Miheztartás végett szíveskedjete elolvasni és gondolkozni afelől, hogy az év folyamán, nyugodtabb időkben, miképpen tarthatnánk egy nyugateurópai presbiteri találkozót Zwolléban. Ennek a lehetőségéről, a részletekről, a Presbitérium a közeljövőben tanácskozik.

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége Federation of Hungarian Protestant Congregations in Western Europe Bund Ungarischer Protestantischer Kirchengemeinden in Westeuropa

Kedves Presbiteri Konferenciázók! Kedves Testvérek!

A koronavírus gyors terjedése miatt hozott, -mostanára már európai szintű- intézkedésekkel összhangban, a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének elnöksége a 2020.április 3-5. közötti időszakra tervezett Presbiteri Konferenciát, fájó szívvel lemondja.

Nagyon sok imádság, szervezés, telefonálás, levelezés előzte meg a konferencia szervezését. Örültünk annak, hogy sikerült új előadót is találjunk, vártuk a találkozás alkalmát. Viszont még több vívódást jelentett a szervezőknek, hogyan döntsünk ebben a kialakult helyzetben? A döntés

háttere a napokon keresztül változó, kristályosodó állami és egyházi javaslatok, ajánlások és döntések sorozata, melyet szinte éjt nappallá téve figyeltünk, vizsgáltunk.

Ezeket figyelembe véve döntöttünk úgy, hogy mindannyiunk egészségére való tekintettel, nem tarthatjuk meg idén a Presbiteri Konferenciát. Az előadónk sem jöhetett volna el ide a határlezárások miatt.

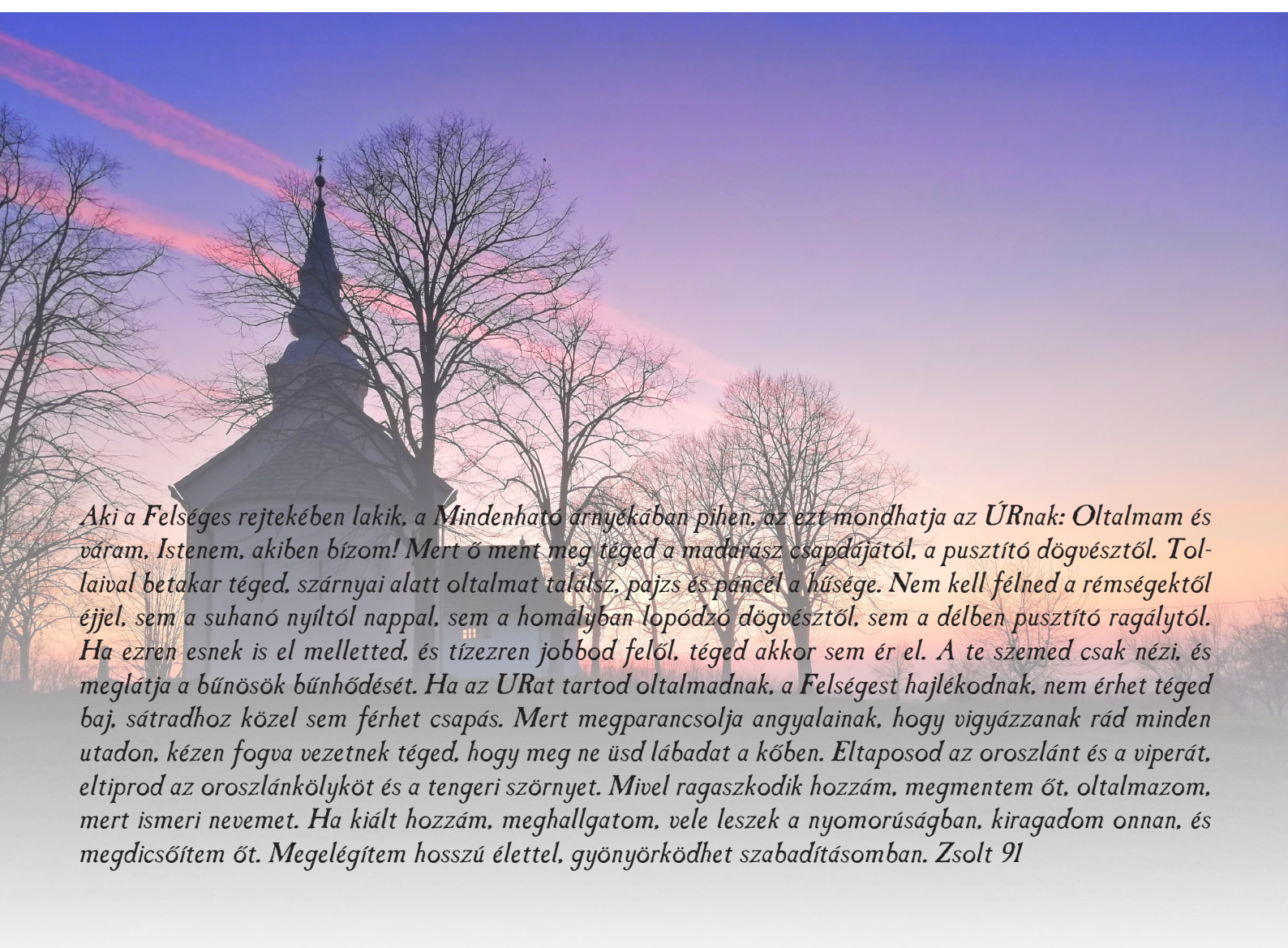
Fontos kérésünk: **IMÁDKOZZUNK!** amikor csak lehetőség van rá. Megköszönhetjük Istennek, hogy Ő még ilyenkor is ÚR és a kezében tart minket! Kérjük az Ő bátorítását, hogy a félelem helyett az Ő jelenléte és békessége tölthesse be mindannyiunkat! Imádkozzunk a betegekért, hozzátartozókért, orvosokért, ápolókért, mindenkiért, aki valamilyen módon segíteni próbál. Imádkozzunk azért, hogy épségben, egészségben lássuk viszont egymást a következő konferenciánkon!

Nagy változás ez mindannyiunk számára. Adja az ÚR, hogy hitben megerősödve, szeretet - és reményteljesebbé válva élhessük meg ezt az időszakot! Aggodalmaink, félelmeink közepette erősítsen minket Isten Igéje:

„Mert nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét“. (2. Timoteus 1:7)

München, 2020. március 18.

A konferencia szervező bizottsága

Aki a Felsőre rejtekében lakik, a Mindenható árnyékában pihen, az ezt mondhatja az ÚRnak: Oltalmam és váram, Istenem, akiben bízom! Mert ő ment meg téged a madarász csapdájától, a pusztító dögvésztől. Tollaival betakar téged, szárnyai alatt oltalmat találsz, pajzs és páncél a hűsége. Nem kell félned a rémségektől éjjel, sem a suhanó nyíltól nappal, sem a homályban lopódzó dögvésztől, sem a délben pusztító ragálytól. Ha ezren esnek is el melletted, és tízezen jobbod felől, téged akkor sem ér el. A te szemed csak nézi, és meglátja a bűnösök bűnhődését. Ha az URat tartod oltalmadnak, a Felsőre hajlékodnak, nem érhet téged baj, sátrához közel sem férhet csapás. Mert megparancsolja angyalainak, hogy vigyázzanak rád minden utadon, kézen fogva vezetnek téged, hogy meg ne üsd lábadat a kőben. Eltaposod az oroszlánt és a viperát, eltiprod az oroszlánkölyköt és a tengeri szörnyet. Mivel ragaszkodik hozzám, megmentem őt, oltalmazom, mert ismeri nevemet. Ha kiált hozzám, meghallgatom, vele leszek a nyomorúságban, kiragadom onnan, és megdicsőítem őt. Megelégítem hosszú élettel, gyönyörködhet szabadításomban. Zsolt 91